

Poštovani gosti, dragi prijatelji, drugarice i drugovi antifašisti! Pozdravljam Vas danas ovdje kao potpredsjednica SABA RH u ime naše predsjednice, IO i naravno, svoje osobno. Posebno pozdravljam gđu. Marinu Lovrić- Merzel, županicu Sisačko-moslavačke županije, g. Miroslava Gregurinčića, izaslanika gradonačelnika grada Petrinje te saborskog zastupnika g. Gorana Beusa- Richembergha! Želim

izraziti svoje zadovoljstvo, što sam danas ovdje, s vama, jer trebala sam biti ovdje i prošle godine, ali sam zbog prometne nezgode, završila u bolnici i na štakama. No, sve je dobro, što dobro završi, i evo me. Tu sam.

Dragi prijatelji, ova je godina posebna po mnogočemu. Naravno i po ekonomskoj krizi, ali neću danas o tome.

Ove godine cijeli demokratski svijet obilježava 65. godišnjicu pobjede nad fašizmom, čemu su uveliko doprinijeli i naši borci, partizani- antifašisti, s Titom na čelu. S Titom koji je , usput da podsjetim, proglašen za ličnost 20. stoljeća. Čovjek-vođa, čovjek koji svoje neda, a tuđe neće. A danas? Kao da ga se sramimo. I dok jedni pljuju po njegovu imenu, velika većina „mudro“ tj. zlobno šuti. A samo manjina, njegovi borci i neki mlađi, antifašistički orijentirani ljudi, brane istinu i uspomenu na njega.

Ali do pobjede je trebalo prevaliti dug, četverogodišnji krvavi put. A počelo je baš ovdje, u ovim krajevima, prije točno 69 godina, nakon uspostave takozvane NDH. I uvijek ću isticati da to nije bila ni nezavisna, ni država, ni hrvatska. Pavelića su na vlast doveli Nijemci-fašisti, dali mu, kao vjernom slugi, komadičak Hrvatske da njome vlada, a onda je sluga postao gori od gospodara. Započeo je teror nad Srbima, Židovima, Hrvatima, komunistima, nad svima nepoćudnima- od masovnih likvidacija do deportacija u logore.

Kao što rekoh, počelo je baš ovdje, 19. srpnja 1941. odlukom o početku ustanka u Abezu, prvom oružanom akcijom na neprijateljsku posadu u selu Banski Grabovac, noću 23./24. kojom je rukovodio legendarni junak ovog kraja Vasilj Gaćeša. Uslijedilo je još nekoliko sličnih napada u Glini, Petrinji, Dvoru, a potom nezamisliva ustaška odmazda nad pretežito srpskim stanovništvom- strijeljano je 1285 osoba, a stanovništvo je počelo masovno bježati put Šamarice, gdje se formiraju izbjeglički logori, osnivaju prve oružane grupe ustanika, organizira život, mitinzi i skupovi.

A onda stiže i prvi partizanski odred, formiran u Brezovici. Vijest da su Srbima u pomoć stigli Hrvati da se zajedno bore protiv fašističkog i ustaškog terora, odjeknula je kao bomba. Bila je to jasna politička poruka odaslana domaćim izdajnicima: na ovom su području stoljećima u miru i slozi živjeli pripadnici različitih vjera i nacija i spremni su braniti svoj dom do zadnje kapi krvi. Hrvatski su narodi svoju slobodu i svoje antifašističko opredjeljenje platili ogromnim žrtvama- poginulo je oko 65.000 boraca, a u logorima i zatvorima ubijeno je oko 140.000 nevinih ljudi. Ljudi, prije svega. I zato se te žrtve ne smiju nikad zaboraviti. Zato smo mi danas ovdje, da ih se sjetimo, da im odamo počast, ponosno, uzdignute glave. Njihova je žrtva ugrađena u temelje naše današnje domovine Hrvatske. Bez NOB-a ne bi bilo ni AVNOJ-a, ni ZAVNOH-a, to znači ni Hrvatskog sabora, ma koliko to neki uporno gurali pod tepih i prešućivali. Žrtve nisu bile uzaludne.

Drugarice i drugovi, povijest je nebrojeno puta pokazala da ljudski rod slabo pamti i sporo uči. Zato se sudbina poigrala našim narodima i 55 godina kasnije, u Domovinskom ratu.

Manipulatorska politika, prije svega Slobodana Miloševića, opet je žrtvovala narod, u koji se tako svesrdno zaklinje. I opet su stradali i ljudi i imovina. Čak i spomenici. I od tog je rata prošlo već 15 godina. Rane bole, ožiljci su još jako vidljivi. Za slobodu Hrvatske borili su se neki novi ljudi- mlađi naraštaji. Ali među njima i mnogi prekaljeni, stariji borci, sudionici NOB-a. Ljudi koji

su uz status borca time izborili i status branitelja. Zašto se o tome šuti? Zašto vas dijele na borce i branitelje, na manje i više zaslužne za slobodu i samostalnost današnje moderne demokratske Hrvatske? Otkud im to pravo? A dijele vas oni što tako silno vole Hrvatsku. Vole ju tako jako, da su se, dok se „raja“ borila za Domovinu, oni borili za imovinu. A onda su tu imovinu prodali nikogovićima za 1 kn ili za više, ali onda za u vlastiti džep. A vama, jednima i drugima, zvali se vi borci ili branitelji, kažu da imate povlaštene mirovine, pa vi sad uživajte u povlasticama. Svako malo 10% manje.

Hrvatski je sabor, doduše, prije 5 godina donio Deklaraciju o antifašizmu. Pet godina gotovo bez pomaka. Provedba uglavnom ovisi o lokalnim vlastima- a one su takve kakve jesu- svi se zaklinju u antifašizam, al' mnogih nema kada riječi treba provesti u djela. Uvijek su zauzeti. Ili putuju ili planiraju, kako će i kamo će. Naravno, postoje iznimke. Neki to svojom nazočnošću dokazuju i danas, ovdje. Hvala im na tome.

Ali, bliže se izbori. Sad će se i ti drugi početi pojavljivati. Možda i provoditi dijelove Deklaracije. Čak je i Ministarstvo kulture živnulo. Neki spomenici su gotovi, obnovljeni (za dva dana ćemo to vidjeti i u Srbu), neki su u radu, a za neke je u pripremi dokumentacija. Živi bili pa vidjeli.

I za kraj moram reći nešto, s čime se neki ne slažu i što još dugo neće moći prihvatiti.

Predsjednik Republike dr. Ivo Josipović je prvi hrvatski predsjednik koji se poklonio nevinim žrtvama na Teznom i Bleiburgu. I ja sam bila s njime. I još neki naši članovi. Pitate: „Zašto?“ Pa, prošlo je 65 godina od završetka 2. svj. rata, cijeli jedan ljudski vijek. Prošlo je 15 godina od završetka Domovinskog rata. Smatram da je prošlo i vrijeme isključivosti. Izgrađujemo demokratsku državu, državu ljudskih prava, u kojoj svatko ima pravo na vlastiti stav, pravo da bude politički orijentiran desno ili lijevo, ali svatko ima i obvezu da poštuje pravo drugih da drugačije misle. Vrijeme je da prestanemo jedni druge uvjeravati da smo baš mi u pravu, ili da smo bez grijeha. Do 90. se šutjelo o Bleiburgu i križnom putu. Zašto? Netko je odgovoran za to, za tu šutnju. A baš ta šutnja, ta višegodišnja manipulacija je bila vrlo moćan okidač za ovu drugu manipulaciju, koja raspreda o neviđenim partizanskim zločinima, žrtvama, jamama, i koja pokušava izjednačiti žrtve i zločince.

Smatram da je krajnje vrijeme da se političari prestanu baviti poviješću, a povijesničari politikom. Vrijeme je da se svatko primi svoga posla. Nek se političari bave politikom, kako bi nas izvukli iz „sosa“ u koji su nas „uvalili“, a povijest prepustimo povijesničarima. Samo tako će pobjednicima biti priznato da su pobjednici, a gubitnici će i sami shvatiti da su baš to- gubitnici. Samo su veliki ljudi dovoljno snažni za velike geste. A vi ste veliki, vi ste pobjednici! Pokažite svijetu svu svoju veličinu! Zbog sebe, zbog svoje djece, zbog njihove djece i zbog onih, što život dadoše za naš mir i našu slobodu.

Hvala im na tome!

Drugarice i drugovi, čestitam Vam 69. obljetnicu dizanja ustanka, čestitam Vam na hrabrosti da se oduprete okupatoru, čestitam Vam na pobjedi! Svima Vama, koji ste bili aktivni sudionici borbe, ali i svima koji su svojim pozadinskim radom doprinijeli pobjedi!

Fotografiju snimila Zlata Martinović